SZALAKÓTA
védelmi program
www.rollerproject.eu

LIFE 13 NAT/HU/000081

A SZALAKÓTA VÉDELME A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

-

CONSERVATION OF THE EUROPEAN ROLLER IN THE CARPATHIAN BASIN

-

WORKSHOP

Szatymaz

2014. november 8.

Az Európai Unió LIFE+ programjának támogatásával, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) szakmai irányítása mellett 2014 szeptemberében kezdetét vette „A szalakóta (*Coracias garrulus*) védelme a Kárpát-medencében" (LIFE13/NAT/HU/000081) elnevezésű projekt, melynek fő célja a szalakóta Kárpát-medencei populációjának megerősítése, fenntartható védelmének hosszú távú megalapozása. A 2020-ig tartó program első szakmai találkozójára 2014. november 8-án került sor a szatymazi Postakocsi Csárdában, több mint 60 szakember – kutatók, projektalkalmazottak, a nemzeti parkok munkatársai, az MME önkéntesei – részvételével.

A műhelytalálkozó első felében négy magyarországi nemzeti park képviselői ismertették a projekt által érintett területek szalakótapopulációinak jelenlegi állapotát, az eddigi védelmi munkák eredményét. Ezután a Kárpát-medence Romániát és Szerbiát érintő területein mutatták be a faj helyzetét a helyi természetvédelmi szervezetek képviselői. Az előadássorozatot a projekt részletes ismertetése zárta.

A szakmai találkozó második felében hivatalosan is megalakult a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Szalakótavédelmi Munkacsoportja. Ezt követően egy kötetlenebb szakmai beszélgetés során tárgyalták meg a szakemberek azokat a lényeges kérdéseket,

In September of 2014 „The conservation of the European Roller (*Coracias garrulus*) in the Carpathian Basin" (LIFE13/NAT/HU/000081) project had been starting supported by LIFE+ programme of the European Union. Under the direction of Birdlife Hungary (MME) the project aims to strenghten the European roller population of the Carpathian Basin and to ensure the long term conservation of the species in the area. First workshop of the project was held on 8th of September 2014, in the Postakocsi Csárda (Szatymaz, Hungary). More than 60 experts – researchers, project employees, colleagues of national parks, volunteers of MME – participated in the course of the event.

In first part of workshop, delegates of four hungarian national parks presented the status of roller populations in areas affected by the project, the results of previous conservation actions. Then status of the species in romanian and serbian regions of the Carpathian Basin was shown by employees of local nature conservation societies. Finally, detailed informations were presented about the LIFE+ project.

In second part of workshop, Roller Conservation Workgroup of the Birdlife Hungary was founded, followed by discussion of topics in fieldwork, data collection, tools and methods used in conservation programme.

melyek a terepi munkát, az adatgyűjtést, a fajvédelmi munka során alkalmazott eszközöket és módszereket érintik.

A találkozó második napján a résztvevők a közeli Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetbe tettek látogatást, ahol Büdös-széket, a Dél-Alföld egyik tipikus szalakóta élőhelyét, egyben az MME korábbi szalakótavédelmi tevékenységének egyik helyszínét tekinthették meg.

On the second day of meeting, participants visited Büdös-szék (Landscape Protection Area of Pusztaszer), a typical roller habitat of the Southern Great Plain of Hungary, in addition a location of previous roller conservation works of Birdlife Hungary.

A workshop résztvevői (Fotók: Ampovics Zsolt, Széll Antal)

BÜKKI NEMZETI PARK

A Heves-Borsodi sík szalakótapopulációjának védelmi helyzetét Tóth László, a Bükki Nemzeti Park munkatársa ismertette. A területen 1989-ben kezdődött el a fészkelőhelyek számának növelése mesterséges költőládák segítségével. Míg 1995-ben még csak 54 pár fészkelt a térségben, 2009-ben már 331 szalakótaköltést regisztráltak a szakemberek. A mesterséges odúk 40%-a található gyepterületeken, mintegy 30%-a nagytáblás szántóföldek környezetében, 10% pedig legelőkön helyezkedik el.

BÜKK NATIONAL PARK

Conservation status of roller population in the Heves-Borsod plains was presented by László Tóth, employee of Bükk National Park. Increasing of nesting sites by artificial nest boxes has been started in 1989 in the area. In 1995 only a population of 54 pairs was known, but already 331 breeding pairs were registered in 2009. 40% of artificial nestboxes are located on grasslands, 30% on agricultural lands and 10% on pastures.

Tóth László (Fotó: Széll Antal)

HORTOBÁGYI NEMZETI PARK

A Hortobágy, Jászság, Nagykunság és Bihari-sík szalakótaállományának a helyzetét Katona József, a Hortobágyi Nemzeti Park munkatársa mutatta be. A térségében szintén az 1980-as években kezdődött a mesterséges költőládák kihelyezése. Hortobágyon a 2000-es évek elején mintegy 40 pár volt ismert, a mai állomány már meghaladja a 110 költőpárt. A Jászságban ugyanezen idő alatt 5 párról növekedett a fészkelő szalakóták száma 46 párra. A Bihari-síkon a 2000-es évek elején jelent meg a faj, mára itt is 40 páros stabil költőállomány található. Ugyanakkor jól mutatja a faj sérülékenységét, hogy a költőállomány 95%-a mesterséges költőládákban fészkel a nemzeti park területén.

HORTOBÁGY NATIONAL PARK

Status of roller populations in Hortobágy, Jászság, Nagykunság and Bihar plain areas was shown by József Katona, employee of Hortobágy National Park. Installation of artificial nest boxes has also been started in the 1980s. At the begining of the 2000s, roller population of Hortobágy consisted of 40 pairs, but nowadays more than 110 pairs breed in the area. During the same period, population of Jászság increased to 46 pairs from the initial 5 breeding pairs. In Bihar plain the species has appeared first in the early 2000s, nowadays a stable population of 40 pairs is found in the area. The 90% rate of artificial boxes among nesting sites in the whole area clearly shows the vulnerability of the species.

Katona József (Fotó: Széll Antal)

KÖRÖS-MAROS NEMZETI PARK

A Kígyósi-puszta, Kis-Sárrét, Dévaványai-sík, Vásárhelyi- és Csanádi-puszták, Cserebökényi-puszták és az Alsó-Tiszavölgy térségében található szalakótaállományról Németh Tamás, a Körös-Maros Nemzeti Park munkatársa adott tájékoztatást. A fajnak az 1970-es években az említett területek jelentős részén nem volt költése, s az ezredfordulón is csak mintegy 15 fészkelő pár volt ismert a nemzeti park működési területén. Ez napjainkra 300 páros állománnyá gyarapodott, melyből csupán 10 pár található természetes odúban.

KÖRÖS-MAROS NATIONAL PARK

Tamás Németh, employee of Körös-Maros National Park presented the status of roller population in areas of Kígyósi-puszta, Kis-Sárrét, Dévaványa-plain, Vásárhelyi- and Csanádi-puszta, Cserebökényi-puszta and Alsó-Tiszavölgy. Roller had no registered breeding in most of these areas in the 1970s, and at the turn of the millennium only 15 breeding pairs were still known in the authority of the national park. Roller population has increased to 300 pairs for nowadays, but only 10 pairs breed in natural nesting sites.

Németh Tamás (Fotó: Széll Antal)

KISKUNSÁGI NEMZETI PARK

A szalakótavédelem helyzetét a Kiskunsági Nemzeti Park területén Kiss Orsolya ismertette. Az odúkihelyezések Csongrád-megyében szintén az 1980-as években kezdődtek el, melynek szalakótaállománya már ekkor is jelentősnek számított – 1992-ben 100-130 párra becsülték –, napjainkra pedig Csongrád és Bács-Kiskun megye állománya mintegy 440 párra tehető.

KISKUNSÁG NATIONAL PARK

Status of roller population in authorities of Kiskunság National Park was shown by Orsolya Kiss. Installation of artificial nestboxes has also been started in the 1980s in Csongrád county, wich already had a significant roller population at those days; in 1992 number of breeding pairs was estimated to 100-130. Nowadays, roller population of Csongrád and Bács-Kiskun counties is about 440 pairs.

Kiss Orsolya (Fotó: Széll Antal)

ROMÁNIA

Partium és Bánát, a Kárpát-medence romániai térségeiben található szalakótaállományt, annak védelmi helyzetét Nagy Attila, a romániai Milvus Csoport szakembere mutatta be. Bár az országos állományt mintegy 5000 párra becsülik, ennek csupán 1%-a található a Kárpát-medence területén belül. A Magyarországon is megszokott veszélyeztető tényezőkön kívül az áramütés is jelentős veszélyforrás a szigeteletlen tartóoszlopok nagy száma miatt. Az állományváltozás országos szinten ismeretlen, azonban valószínűleg csökkenő tendenciát mutat.

ROMANIA

Status of rollers in Partium and Bánát, as romanian regions of Carpathian Basin was presented by Attila Nagy, employee of the romanian Milvus Group. Roller population is estimated to 5000 pairs in the whole country, although only 1% of pairs breed in regions of Carpathian Basin. Besides threats already known in Hungary, electrocution is a major cause of mortality due to large number of uninsulated pylons. Dynamics of roller population in Romania is unknown, decreasing tendency is assumed.

Nagy Attila (Fotó: Széll Antal)

SZERBIA

A szerbiai Vajdaság szalakótavédelméről Szekeres Ottó, a Szerbiai Madártani és Madárvédelmi Egyesület (DZPPV) munkatársa adott tájékoztatást. Míg az 1950-es években 500 pár körüli becsült költőállomány élt a területen, ez a 2000-es évek elejére mindössze 17 párra zsugorodott. Az állomány monitorozása és a költőládák kihelyezése 2003-ban indult a térségben, ahol napjainkra mintegy 150 páros stabil költőállomány található, melynek 90%-a szintén mesterséges költőládákban fészkel.

SERBIA

Roller conservation in Vajdaság region of Serbia was shown by Ottó Szekeres, employee of Bird Study and Protection Society of Serbia (DZPPV). Whereas roller population was estimated to 500 pairs in the 1950s, only 17 pairs left in the region in the early 2000s. Monitoring of population and installation of artificial nestboxes have started in 2003, resulted a stable breeding population of 150 pairs nowadays. 90% of pairs breed in artificial nestboxes.

Szekeres Ottó (Fotó: Széll Antal)

Az előadássorozat zárásaként Tokody Béla projektkoordinátor részletesen ismertette a LIFE+ projekt egyes elemeit.

Series of presentations was closed by detailed introduction of the LIFE+ project by projectcoordinator Béla Tokody.

Tokody Béla (Fotó: Széll Antal)

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Szalakótavédelmi Munkacsoportjának megalakulása után kötetlenebb szakmai beszélgetés következett, melynek során a következő témákat érintették a szakemberek:

- adatgyűjtési módszerek egységesítése
- terepnapló megtervezése
- területi felosztás egyeztetése
- online-alapú adatbázis tervezetének ismertetése
- újfajta mesterséges odú bemutatása

After foundation of Roller Conservation Workgroup of the Birdlife Hungary, next topics were discussed:

- integration of data collection methods
- design of a field diary
- regional subdivision
- introduction of layout of an online database
- exhibition of a new artificial nestbox type

A műhelytalálkozó második napján a résztvevők Büdös-székre, a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet (Kiskunsági Nemzeti Park) fokozottan védett vizes élőhelyére tettek látogatást, mely Natura2000 és Ramsari terület is egyben. A szikes tó környezete az elszórt facsoportoknak köszönhetően ideális élőhely a szalakótának. Az odvas fák hiánya miatt a Kiskunsági Nemzeti Park és a MME már évekkel ezelőtt elkezdte mesterséges költőládák kihelyezését a térségben. Az előző hetek esős időjárásának köszönhetően a szikes tó medrét időszakos víz borította a látogatáskor.

On the second day of workshop participants visited Büdös-szék, a highly protected wetland habitat in Landscape Protection Area of Pusztaszer (Kiskunság National Park), in addition a Natura2000 and Ramsar site. Grassland with small forest patches surrounding the alkaline lake is an ideal habitat for rollers. Due to lacking old trees with cavities, Kiskunság National Park and Birdlife Hungary had been starting installation of artificial nest boxes years ago. Rainy weather of previous weeks resulted a seasonally flooded sodic pan.

Büdös-szék (Fotó: Csibrány Balázs)

Csibrány Balázs